

Tone Skok

Haložana Marijo Roškar in Andreja Skoka je usoda združila v ptujskem samostanu, kjer sta delala kot dekla in hlapec. Po poroki sta se preselila v petstanovanjsko hišo na Vidmu pri Ptujju, Marija je ostala doma, Andrej pa se je s kolesom vozil na delo v ptujsko kmetijsko zadrugo. Skokovo stanovanje je bilo nekdanja velika gostilniška soba, pregrajena na bivalno kuhinjo in večjo sobo, v katero se je rodilo kar šest otrok: France (1943), Vika (1945), Stanko (1947), Tone (26. decembra 1949), Jože (1953), Danilo (1958), kjer sta jih že čakala Malčka (1936) in Viktor (1937) iz očetovega prvega zakona. Družina ni imela nobene lastnine in le eno delavsko plačo. Da so se lahko preživljali, so imeli v najemu vrt in veliko njivo, poleg tega pa je bil oče bistrega uma in spretnih rok, tako da je marsikaj postoril za sosede, pa še videmski kinooperater je bil povrh. Nikoli ni hotel prejemati nobene socialne podpore in nikoli ni najel kredita. Mama je skrbela za mlin, ki je bil v hiši, s starejšima sestrama pa je tudi čuvala učiteljske otroke. Do poklica sta Skoka spravila prav vseh osem otrok.

Kljub skromnosti je bilo življenje na Vidmu, v trikotniku dom, župnišče in šolsko igrišče, čudovito. V hiši je bilo kar enaindvajset otrok, vedno pripravljenih na igro – žoga, Nemci in partizani, igre ob Dravinji nekaj metrov od hiše, skrivni rovi v senu na velikih skednjah, pa rabutanje v sadovnjakih onkraj Dravinje. Za stanovalce hiše so pripravljali gledališke igre, iz naravnih snovi so si delali igrače in igrala. Pri hiši so morali biti otroci ob določeni uri, sicer pa so imeli obilo svobode. Le redkokdaj je padla kakšna čisto vzgojna klofuta. Če se otroci niso mogli sporazumeti, kdo bo očetu na pet kilometrov oddaljeno polje v kanglici odnesel kosilo, je mama poslala vseh šest – v gosjem redu ... Sicer pa so imeli obešen razpored nalog: prinašanje drv, prinašanje vode, prinašanje mleka, nošenje kosila očetu ...

Otroci so očetu pomagali tudi pri predvajanju filmov, hodili so namreč na železniško postajo po težke kolute filmov, jih previli, pa seveda tudi že »premierno« ogleдали. Dinarji so prihajali tudi iz narave, otroci so namreč vsa otroška in mladostna leta pridno nabirali gobe, gozdne jagode, maline, robide, borovnice, kostanj, zelišča, polže in vse to prodajali zadrugi. Tone je globoko sovražil le obiranje hmelja. Seveda so oblačila otroci ponosili eden za drugim, prve prave čevlje je Tone dobil šele pred birmo, srajce pa mu je na srečo šivala sosedka Štruclova prek Dravinje, kamor je pogosto zahajal. Na leto so vzredili po dva pujska, imeli so zajce in kokoši, vse ostalo so pridelali na vrtu in njivi. Skokovo stanovanje je bilo skoraj kot avtobusna postaja, kjer so se dobivali prijatelji, sošolci, prostor, kjer so vadili za šolske predstave, poslušali gramofon.

Od vseh otrok se je mame najraje držal prav Tone, kar je imelo dolgoročne posledice, saj se je naučil skuhati in speči vse – še danes on pri hiši peče pecivo, štrudelj in potico. V šoli je bil marljiv učenec, odličnjak naklonjen predvsem

slovenščini, likovnemu pouku in telovadbi, čeprav tudi z matematiko ni imel težav. Slikarski talent je očitno podedoval od očeta, ki jim je vsako leto porisal papirnate darilne vrečke za Miklavža. Pri predmetu ročna dela se je naučil šivati, plesti, narediti skledo in copate iz koruznih listov – tudi to zna še danes! Za protitež nemoškim znanjem je bil predsednik mladinske organizacije in je organiziral šolske plese, na katerih se je mladež stiskala, kaj več pa ne. Osnovnošolske ljubezni so bile nedolžne – pa vseeno nikoli pozabljene. Videmska osnovna šola je bila vzor šole, bila je dobro organizirana s številnimi krožki, učenci so spoštovali učitelje.

V ptujsko gimnazijo se je vozil z

avtobusom ali s kolesom. Imeli so potniški razred, v katerem so se vozači pripravljali na pouk, pisali naloge, delili malico, se zabavali in si pošiljali goreče poglede. Toneov uspeh je bil običajno dober ali prav dober, le obvezno igranje klavirja ga je spravljal v obup, čeprav ima glasbo rad. Ljubezen je deklicam izkazoval s svojimi risbicami, odvečno energijo pa trošil v domačem kulturnem društvu ali kot predsednik mladinske organizacije.

Da bo učitelj, je vedel od nekdaj, da bo študiral v Mariboru, pa so tako ali tako določile družinske gnotne razmere – čeprav je imel že od prvega letnika gimnazije štipendijo, za katero je njegov oče izvedel šele po treh letih, ob odhodu v pokoj. Na likovni smeri Mariborske pedagoške akademije so Toneta dobili v roke sami izvrstni likovniki – Kavčič, Tihec, Kores, Pandur, ki so nadgrajevali znanja, ki jih je dobil že v srednji šoli pri akademskem slikarju Lugariču. Študij je zaključil še pred rokom, o študentskem življenju pa ni kaj dosti zapisati, saj ni bil tipičen študent, ampak vozač.

Študij je končal pred rokom in se najprej za polovičko zaposlil v Juršincih in za polovičko v Majšperku, po enem letu pa za polni delovni čas ostal v Majšperku. V Majšperku se je vozil z istim avtobusom kot štiri leta mlajša dijakinja Silva Planec. Kakor hitro je deklica končala trgovsko šolo, sta začela uradno hoditi. Leta 1973 je Tone odšel služiti domovino k tankistom na Vrhniko, kjer so ga vojaki klicali Učo. Ob tem, ko je bil knjižničar in vodja vojaškega kluba, je imel še veliko časa za Silvine obiske, ki so nazadnje, 24. maja 1975, pripeljali do poroke. Takrat sta bila mlada dva že v svojem stanovanju, to pa je postalo po Nininem rojstvu 8. maja 1976 premajhno.

Kot edini predmetni učitelj likovnega pouka na Ptujskem je leta

1978 Tone zlahka dobil službo s trisobnim stanovanjem, in to na šoli Veljka Vlahoviča v Velenju pri Mariji Žužek. Iz prvega stanovanja na Tomšičevi 5 so se devet let kasneje preselili na Tomšičevo 10 a. Žužkova je pustila velik pozitiven pečat v njegovem življenju – imela je dobro izdelano vizijo šole, veliko je zahtevala, veliko je dajala in znala je svetovati. Takrat so uvajali celodnevno šolo, ki je bila prijazna in pravična do vseh otrok. Pogoji za delo so bili idealni in Skok je vzgojil celo vrsto bodočih likovnikov. Učenci so sodelovali na številnih razpisih in osvajali nagrade, med drugim Evropsko grafično nagrado. S svojimi deli so opremili kar nekaj poslovnih prostorov. V Šoštanju je prevzel strokovno vodenje Likovnega sveta otrok in to počel celih šestindvajset let. Ob delu je končal še drugi predmet – družbeno moralno vzgojo. Po malem je tudi sam slikal in se udeležil kar nekaj skupinskih razstav, štiri samostojne pa je imel še prej, v času študija.

Po devetih letih ga je direktor Vzgojnovarstvenega zavoda Franjo Arlič postavil pred dejstvo – ali za ravnatelja na Gustava Šiliha ali za ravnatelja na Miha Pintarja Toleda. Tako je zdaj že šestindvajset let ravnatelj na Ptujju. Redno je le še dve leti poučeval etiko, sicer pa je veliko nadomeščal. Da je bil član Zveze komunistov, je pomenilo le več dela, članstva v različnih samoupravnih organih, komisijah, svetih zavodov ... Dopusti so se skrčili na deset dni, saj je ravno poleti čas za vzdrževalna in obnovitvena dela. Občinska politika je ob gradnji novih šol ves čas pozabljala na njegovo, kjer je še vedno premalo učilnic, ni kabinetov, telovadnica je premajhna ... Ves čas je tudi: pridno delal z otroki na likovnem področju – zato je dobil Šilihovo priznanje; razvijal metode poučevanja likovne vzgoje in jih predstavljal po Sloveniji – zato je dobil posebno priznanje Zavoda za šolstvo RS; bil marljiv v Medobčinski zvezi prijateljev mladine v Velenju, dva mandata je bil celo njen predsednik – za to je dobil zlati znak ZPMS; kot mentor učil v Univerzi za III. življenjsko obdobje – zato je prejel najvišje priznanje Andragoškega društva Slovenije. Vmes je dokončal še študij na drugi stopnji Pedagoške akademije in šolo za ravnatelje, bil je član predsedstva združenja slovenskih ravnateljev. Za vse storjeno pa je, potem ko je že prejel plaketo Mestne občine, na predlog sodelavcev letos dobil še grb Mestne občine Velenje.

Saj, zato je bil pa bolj malo doma. Tistih deset dni dopusta so preživljali na morju, kar lepo udobno v hotelih. Popoldnevi in večeri so bili prekratki za vse dejavnosti, tudi vikendi so pogosto minili v druženju z likovniki. Prava protitež službi pa je postala mala brunarica z velikim vrtom v Bevčah, kjer se dogaja velik del družinskega življenja. Tone uživa pri delu na zemlji in bo v naslednjem življenju zanesljivo vrtnar. Povsem pa ga je obnorel triletni vnuk Bor, ki sta ga k hiši pripeljala Nina in njen Damjan. Zato z odhodom v pokoj ne bo nič odlašal. Vrtnaril bo. Nabiral bo gobe. Natančneje bo spoznaval svojo Šaleško dolino. Z veseljem bo vodil kakšno delavnico za nadarjene otroke. In ker je vztrajen, včasih celo trmast, bo naslikal vsaj še 360 slik.

■ Vlado Vrbič